

Деякі теоретичні аспекти формування комунікативної культури студентів

І.А.ОСТРОВСЬКИЙ, канд. екон. наук, С.Б.ТИМОФІЄВА
Харківська національна академія міського господарства

Виділення комунікативної культури, як однієї зі складових культури суспільства, зумовлено трансформаційними процесами та новими вимогами до сучасного спеціаліста, що дало можливість визначити комунікативну культуру особистості як комплекс комунікативних знань, умінь, властивостей особистості, тобто сукупність відносин для взаємодії з іншими людьми у вигляді моделі ймовірної та реалізуємої поведінки.

Недостатній рівень сформованості комунікативної культури студентів вищих навчальних закладів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, проявляється у недостатній орієнтації студентів у майбутній професійній діяльності, у відсутності цілеспрямованої роботи у цьому напрямі, в недостатній сформованості морально-емоційної сфери.

Механізм реалізації організаційно-методичної системи формування комунікативної культури студентів ґрунтується на диференційованому підході до здібностей студентів, що виявляється у врахуванні їхньої базової підготовки, індивідуальних особливостей, мовних даних та специфіки майбутньої діяльності.

Комунікативну культуру майбутніх спеціалістів характеризують наступні показники: вміння слухати, здатність ясно мислити в умовах стресової ситуації, особиста проникливість, спостережливість, творче натхнення, наполегливість у досягненні мети, націленість на самоосвіту, вміння переконувати, а також органічна міміка, жести, зовнішній вигляд, загальне враження, здатність до взаєморозуміння в різних умовах обміну інформацією.

Реалізація технології формування комунікативної культури відбувається шляхом включення кожного студента до ситуації сумісної продуктивної діяльності за допомогою методів активного навчання, серед яких домінуюче місце займають: рішення комунікативних задач, ситуацій, а також дискусії, ролеві й ділові ігри. Технологія формування комунікативної культури базується на організації особистісно-орієнтованого підходу у навчанні, який дозволяє кожному студенту знайти у ситуації сумісної продуктивної діяльності особисту і професійну сутність, створити власну модель комунікативної діяльності.

Узагальнюючи, можна зазначити, що ефективність формування комунікативної культури в процесі вивчення дисциплін гуманітарного

циклу можна досягти завдяки включення курсу «Основи комунікативної культури» у процес професійної підготовки майбутніх спеціалістів у навчальних закладах освіти III-IV рівня акредитації.

Представлені матеріали не вичерпують всієї різноманітності питань, пов'язаних із формуванням комунікативної культури як професійного компонента майбутніх спеціалістів, важливість і значущість яких актуалізується в період реформування вищої школи. Однак, задачею авторів було окреслити коло проблем, які потребують додаткового вивчення: це – питання самовиховання студентів, дослідження рівня сформованості комунікативної культури, теоретичне обґрунтування системи організації формування комунікативної культури на основі інтеграції і подальшого реформування системи вищої освіти, виявлення комунікативного потенціалу спеціальних фахових дисциплін і їх реалізацію в навчальному процесі, вивчення зарубіжного досвіду формування комунікативної культури і комунікативної компетенції, адаптації молодих спеціалістів на ринку праці.

Розв'язання цих проблем потребує поглибленої розробки теоретичних і організаційно-методичних основ багатогранного і складного процесу підготовки спеціалістів до реалізації інтелектуально-творчих здібностей особистості, її гармонійного розвитку в умовах обновлюваної системи освіти в Україні.